

The Budapest Resolution on the Lexical Challenges in Multilingual Europe

(in 22 European languages)

The declaration presented here in 22 European languages takes into account all of EFNIL members' views and attitudes to the important issues put forth and synthesizes the different positions of those who continued the discussion with the Executive Committee after the 10th EFNIL conference in Budapest 2012, during which the first draft of this Declaration was discussed.

bg	български	hr	hrvatski jezik	no – Bokmål	Norsk (Bokmål)
cs	čeština	ga	Gaeilge	no – Nynorsk	Norsk (Nynorsk)
da	dansk	is	íslensk	pl	polski
de	Deutsch	it	italiano	pt	português
el	ελληνικά	lv	latviešu valoda	sk	slovenčina
et	eesti keel	le	Lëtzebuergesch	sl	slovenščina
en	English	hu	magyar		
fr	français	nl	Nederlands		

БУДАПЕЩЕНСКА РЕЗОЛЮЦИЯ ЗА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ПРЕД ЛЕКСИКОГРАФИЯТА В МНОГОЕЗИЧНА ЕВРОПА

1. *Европейската федерация на националните институции за език* призовава към създаване на общоевропейска многоезикова инфраструктура като основна предпоставка за Европа, в която гражданите наистина общуват на много езици.
2. Разработването на модерна висококачествена лексикографска инфраструктура, състояща се от надеждни (паралелни) корпуси, едноезикови, двуезикови и многоезикови речници и лексикални ресурси, тезауруси, терминологични бази от данни, лексикално-семантични мрежи и съотносими езикови инструменти е *conditio sine qua non* за изучаването и използването на (чужди) езици от европейските граждани, за писмения и устния превод, както и за развитието на езиковите технологии в служба на компютърните системи и устройства, опериращи с естествен език.
3. Необходими са базови лексикални ресурси и качествени езикови корпуси за всички официални езици на ЕС; те трябва да включват двуезикови корпуси и програми за обработка за двойките езици, които не са достатъчно обезпечени в сравнение с езиците, които са обект на търговски ориентираната езикова индустрия.
4. Очаква се ЕС да играе активна роля в развитието на инфраструктурата, която обединява официалните езици на страните членки, като се има предвид, че многоезичността надхвърля по обхват която и да било отделна езикова зона или държава.
5. На това основание *Европейската федерация на националните институции за език* настоява правителствата на страните членки, както и Европейската комисия и други структури на ЕС, имащи отношение към езиковите въпроси:
  - а) да съдействат за развитието и достъпността на двуезикови речници, съотносими програмни продукти и онлайн услуги за всички двойки езици, за които е налице такава нужда в съответните езикови общности, независимо от търговските аргументи относно разработването и маркетинга на подобни продукти;
  - б) да стимулират иновационни технологии и методи, които използват новите начини за събиране и изграждане на езикови ресурси и да подкрепят съответните мрежи от експерти и общите проекти между езиковите институции на различните държави членки на ЕС;

- в) да насърчават партньорството между обществени и/или обществени и частни организации, като по този начин създават нови възможности за развитие на конкурентна езикова индустрия в ЕС, която да се съобразява с нуждите на различните езикови общности в него;
  - г) да се погрижат инфраструктурните аспекти да бъдат включени във всички политики на ЕС, свързани с насърчаването на европейското многоезичие и изучаването на езици.
6. ЕФНИЕ предлага експертната си помощ на компетентните лица и институции за развитие и мониториране на политиките по отношение на това предизвикателство.

Budapešťská rezoluce o lexikálních výzvách v mnohajazyčné Evropě

1. Evropská federace národních institucí pro jazyk vyzývá k celoevropské multilingvální jazykové infrastruktuře jakožto základnímu předpokladu pro skutečně mnohajazyčnou Evropu a její vícejazyčné občany.
2. Rozvoj moderní vysoce kvalitní lexikografické infrastruktury složené z dobrých (paralelních) korpusů, jedno-, dvou- a vícejazyčných slovníků a lexikálních databází, tezaurů, terminologických databází, wordnetů a srovnatelných lexikálních nástrojů a pomůcek je *conditio sine qua non* pro to, aby se evropští občané učili a užívali (cizí) jazyky, pro překlady a tlumočení i pro vícejazyčné zpracování textů technickými systémy a zařízeními.
3. Základní lexikální zdroje a jejich kvalitní sbírky by měly existovat aspoň pro všechny oficiální jazyky EU: mezi ně by měly patřit dvoujazyčné nástroje a pomůcky pro ty jazykové dvojice, které nejsou dostatečně vybaveny ze strany komerčně orientovaného průmyslu.
4. V důsledku multilingvního rozměru nezbytné lexikální infrastruktury, která přesahuje rámec každého jednotlivé jazykové oblasti či země, očekáváme, že EU sehraje aktivní úlohu při rozvoji infrastruktury oficiálního jazyka či jazyků, která bude dostupná v každém členském státu.
5. Z tohoto důvodu vyzývá Evropská federace národních institucí pro jazyk vlády členských zemí jakožto i Evropskou komisi a další relevantní entity:
  - a) aby podporovaly rozvoj a dostupnost dvoujazyčných slovníků a srovnatelných digitálních nástrojů i online služeb pro všechny jazykové dvojice, pro něž existuje jasná potřeba v příslušném jazykovém společenství, a to nezávisle na komerčních argumentech pro produkování a marketing takových produktů,
  - b) aby stimulovaly inovační technologie a metody, které využívají nových způsobů pojetí lexikálních pomůcek, včetně příležitostí, které poskytuje crowd-sourcing, a aby nabízely i významnou podporu pro relevantní expertní sítě a kooperativní projekty lexikálních ústavů v různých členských státech EU,
  - c) aby prosazovaly partnerství mezi veřejnými a/nebo veřejnoprávními organizacemi a vytvářely tak nové příležitosti k rozvoji soutěživého jazykového průmyslu v EU, který si bude všimnout skutečných potřeb různých jazykových komunit v EU,
  - d) aby zajistily, že se tyto infrastrukturní aspekty včlenění do politiky EU týkající se podpory evropského multi- a plurilingvismu a language-learningu.
6. EFNIL nabízí svou expertizu a pomoc tvůrcům politiky při rozvoji a monitorování takové politiky, která se s touto výzvou bude snažit vypořádat.

da

Budapestresolutionen om de leksikalske udfordringer I det mangesprogede Europa

1. Den Europæiske Sammenslutning af Nationale Sproginstitutioner (EFNIL) opfordrer til at der udvikles en mangesproget sproglig infrastruktur på europæisk niveau som en grundlæggende forudsætning for et ægte mangesproget Europa med flersprogede borgere.
2. Udviklingen af en moderne leksikografisk infrastruktur af høj kvalitet, bestående af gode (parallel)korpuser, en-, to- og flersprogede ordbøger og leksikalske databaser, synonymordbøger, terminologiske databaser, ordnetværker og sammenlignelige leksikalske redskaber og instrumenter, er en *conditio sine qua non* for europæiske borgeres tilegnelse og brug af (udenlandske) sprog, for oversættelse og tolkning og for mangesproget behandling af tekster ved hjælp af tekniske systemer.
3. Der bør findes grundlæggende leksikalske resurser og samlinger af god kvalitet for i det mindste alle de officielle EU-sprog, herunder tosprogede værktøjer og resurser til sprogpar som den kommercielt orienterede sprogingdustri ikke tilgodeser i tilstrækkelig grad.
4. I betragtning af at den nødvendige leksikalske infrastruktur har en mangesproget dimension der går ud over rammerne for de enkelte sprogområder eller lande, forventes det at EU skal spille en aktiv rolle i udviklingen af infrastrukturer for det eller de officielle sprog der findes i hver enkelt medlemsstat.
5. Derfor opfordrer Den Europæiske Sammenslutning af Nationale Sproginstitutioner både regeringerne i medlemsstaterne, Europa-Kommissionen og andre relevante organer i EU til
  - a) at fremme udviklingen og tilgængeligheden af tosprogede ordbøger og lignende digitale værktøjer og onlinetjenester for alle sprogpar som der er et klart behov for i deres respektive sprogsamfund, uafhængigt af kommercielle argumenter for produktion og afsætning af sådanne produkter;
  - b) at stimulere innovative teknologier og metoder som drager fordel af nye måder til udvikle leksikalske systemer, herunder de muligheder som tilbydes af crowd-sourcing, og at yde betydelig støtte til relevante ekspertnetværk og samarbejdsprojekter mellem leksikalske institutter i de forskellige medlemslande i EU;
  - c) at fremme partnerskaber mellem offentlige organisationer og/eller offentlige og private organisationer og derved skabe nye muligheder for udvikling af en konkurrencedygtig sprogingdustri i EU med udgangspunkt i de faktiske behov i de forskellige sprogsamfund i EU;
  - d) at sikre at de infrastrukturelle aspekter integreres fuldt ud i alle EU-politikker der tager sigte på at fremme europæisk mange- og flersprogethed og sprogtilenelse.
6. EFNIL tilbyder at stille sin ekspertise til rådighed for politiske beslutningstagere i udviklingen og overvågningen af politikker der tager denne udfordring op.

Budapester Resolution zu den lexikalischen Herausforderungen im vielsprachigen Europa

1. Die *Europäische Föderation nationaler Sprachinstitutionen* (EFNIL) empfiehlt eine europaweite vielsprachige linguistische Infrastruktur als Grundbedingung für ein wahrhaft vielsprachiges Europa und mehrsprachige Bürgerinnen und Bürger.
2. Der Aufbau einer modernen lexikographischen Infrastruktur von hoher Qualität aus guten (Parallel-)Korpora, ein-, zwei- und mehrsprachigen Wörterbüchern und lexikalischen Datenbanken, Thesauri, Terminologiedatenbanken, Wortnetzen und vergleichbaren lexikalischen Hilfsmitteln ist eine *conditio sine qua non* für das Sprachenlernen und den Sprachgebrauch der europäischen Bürgerinnen und Bürger, für Übersetzen und Dolmetschen und für die vielsprachige Textverarbeitung durch technische Systeme und Geräte für Übersetzerinnen und Übersetzer.
3. Grundlegende lexikalische Ressourcen und Sammlungen von guter Qualität sollte es zumindest für alle offiziellen Sprachen der EU geben, und hierzu sollten zweisprachige Hilfsmittel und Ressourcen für Sprachen gehören, die nicht ausreichend von der kommerziellen Sprachindustrie berücksichtigt werden.
4. Wegen der vielsprachigen Dimension der erforderlichen lexikalischen Infrastruktur, die über den Bereich jedes einzelnen Sprachgebiets oder Landes hinausgeht, wird von der EU erwartet, eine aktive Rolle in der Entwicklung dieser Infrastruktur aller offiziellen Sprachen, die für jeden Mitgliedstaat verfügbar ist, zu spielen.
5. Aus diesem Grund appelliert die *Europäische Föderation nationaler Sprachinstitutionen* (EFNIL) an die Regierungen der Mitgliedstaaten, die Europäische Kommission und andere Organe der EU:
  - a) die Entwicklung und Verfügbarkeit von zweisprachigen Wörterbüchern, vergleichbaren digitalen Hilfsmitteln und Online-Diensten für alle Sprachen zu fördern, für die ein deutlicher Bedarf in den betreffenden Sprachgemeinschaften besteht, und dies unabhängig von kommerziellen Argumenten für die Erstellung und den Vertrieb solcher Produkte;
  - b) innovative Technologien und Methoden anzuregen, die neue Wege für die Entwicklung lexikalischer Vorrichtungen nutzen, einschließlich der Möglichkeiten, die das *crowd-sourcing* bietet, sowie Expertennetzwerken und gemeinsamen Projekten lexikographischer Institute der verschiedenen Mitgliedstaaten der EU starke Unterstützung zu gewähren;
  - c) Partnerschaften zwischen öffentlichen und/oder privaten Organisationen zu fördern, um so neue Möglichkeiten für die Entwicklung einer wettbewerbsfähigen Sprachindustrie in der EU zu schaffen, die von den tatsächlichen Bedürfnissen der verschiedenen Sprachgemeinschaften in der EU Kenntnis nimmt;

- d) zu gewährleisten, dass die infrastrukturellen Aspekte in alle Maßnahmen der EU einbezogen werden, welche die europäische Viel- und Mehrsprachigkeit und das Sprachenlernen betreffen.
6. EFNIL bietet seine Fachkenntnisse an, um Entscheidungsträger/innen bei der Entwicklung und Prüfung von Maßnahmen zu unterstützen, welche diesen Anforderungen gerecht werden.

**ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΑΠΕΣΤΗΣ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ
ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΗ ΕΥΡΩΠΗ**

1. Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εθνικών Φορέων για τη Γλώσσα θεωρεί αναγκαία τη δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής υποδομής για την ανάπτυξη της πολυγλωσσίας ως βασική συνθήκη για μια πραγματικά πολύγλωσση Ευρώπη και για πραγματικά πολυλαπλόγλωσσους πολίτες.
2. Η ανάπτυξη μιας σύγχρονης, υψηλής ποιότητας λεξικογραφικής υποδομής, η οποία θα συγκροτείται με βάση ποιοτικά (παράλληλα) σώματα κειμένων, μονόγλωσσα, δίγλωσσα και πολύγλωσσα λεξικά και λεξιλογικές βάσεις δεδομένων, θησαυρούς, βάσεις δεδομένων ορολογίας, δίκτυα λέξεων [wordnets] και ανάλογα λεξιλογικά εργαλεία, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εκμάθηση και χρήση (ξένων) γλωσσών από τους ευρωπαίους πολίτες, για τη μετάφραση και τη διερμηνεία, καθώς και για την πολύγλωσση επεξεργασία κειμένων μέσω τεχνικών συστημάτων και μέσων.
3. Βασικοί λεξικοί πόροι και ποιοτικές συλλογές δεδομένων θα πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον για όλες τις επίσημες γλώσσες της Ε.Ε., οι οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν δίγλωσσα εργαλεία και πόρους για ζεύγη γλωσσών που δεν ικανοποιούν τις εμπορικές επιταγές της γλωσσικής βιομηχανίας.
4. Δεδομένης της πολυγλωσσικής διάστασης της αναγκαίας λεξιλογικής υποδομής, η οποία υπερβαίνει το πεδίο οποιασδήποτε μεμονωμένης γλωσσικής περιοχής ή χώρας, η Ε.Ε. αναμένεται να παίζει ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη της υποδομής για την υποστήριξη της επίσημης γλώσσας (ή των επίσημων γλωσσών) κάθε κράτους-μέλους.
5. Για τον λόγο αυτό η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εθνικών Φορέων για τη Γλώσσα ζητά από τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών καθώς και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους άλλους σχετικούς φορείς της Ε.Ε.:
  - α) να προωθήσουν την ανάπτυξη και τη διαθεσιμότητα δίγλωσσων λεξικών και αντίστοιχων ψηφιακών εργαλείων και διαδικτυακών υπηρεσιών για όλα τα ζεύγη γλωσσών που οι αντίστοιχες γλωσσικές κοινότητες έχουν ανάγκη, ανεξάρτητα από τις εμπορικές επιταγές για την παραγωγή, προώθηση και πώληση τέτοιων προϊόντων,
  - β) να δώσουν κίνητρα για νεωτεριστικές τεχνολογίες και μεθόδους που αξιοποιούν τους νέους τρόπους προσέγγισης των λεξιλογικών εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών που παρέχονται από εργαλεία πολλαπλών πηγών [crowd-sourcing], και να παράσχουν ουσιαστική στήριξη σε συναφή δίκτυα ειδικών και σε προγράμματα συνεργασίας των ιδρυμάτων με λεξικολογικό αντικείμενο των χωρών-μελών της Ε.Ε.,

- γ) να προωθήσουν συνεργασίες μεταξύ δημόσιων ή/και δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, δημιουργώντας έτσι νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής γλωσσικής βιομηχανίας στην Ε.Ε. η οποία λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές ανάγκες των διάφορων γλωσσικών κοινοτήτων της,
  - δ) να διασφαλίσουν ότι ζητήματα υποδομής ενσωματώνονται πλήρως σε όλες τις πολιτικές της Ε.Ε. που αφορούν την προώθηση της ευρωπαϊκής πολυγλωσσίας, πολλαπλογλωσσίας και της εκμάθησης γλωσσών.
6. Η EFNIL θέτει την τεχνογνωσία της στην υπηρεσία των υπευθύνων για τη χάραξη πολιτικής τόσο για την ανάπτυξη όσο και για την παρακολούθηση συγκεκριμένων πολιτικών που θα ανταποκρίνονται σε αυτή την πρόκληση.

et

BUDAPESTI RESOLUTSIOON MITMEKEELSE EUROOPA LEKSIKAALSETE PROBLEEMIDE KOHTA

1. Euroopa Rahvuslike Keeleinstitutsioonide Föderatsioon (EFNIL) kutsub üles looma üleeuroopalist mitmekeelset keeletaristut kui põhitingimust tõeliselt mitmekeelse Euroopa ja mitmekeelsete kodanike jaoks.
2. Vältimatult vajaliku eeltingimusena (võõr-)keelte õppimiseks ja kasutamiseks Euroopa kodanike seas, kirjalikuks ja suuliseks tõlkeks ning tekstide mitmekeelseks töötlemiseks tehniliste süsteemide ja seadmete abil tuleb välja töötada tänapäevane kvaliteetne leksikograafiline taristu, mis koosneb kasulikest (paralleel-)korpustest, ühe-, kahe- ja mitmekeelsetest leksikonidest ja leksikaalsetest andmebaasidest, tesaurustest, terminibaasidest, Wordneti tüüpi andmebaasidest ning samalaadsetest keeletööriistadest.
3. Leksikaalsed põhiressursid ja kvaliteetsed kogud peaksid olema olemas vähemalt kõikide ELi ametlike keelte kohta. Need peaksid sisaldama kahekeelseid tööriistu ja ressursse selliste keelepaaride kohta, mille kasumlikkusele keskendunud keeletööstus on vajaliku tähelepanuta jätnud.
4. Vajamineva leksikaalse taristu mitmekeelsuse tõttu, mis väljub ühe piirkonna või riigi keelepiiridest, oodatakse, et EL osaleks aktiivselt iga liikmesriigi ametliku keele (ametlike keelte) taristu väljatöötamisel.
5. Seetõttu kutsub Euroopa Rahvuslike Keeleinstitutsioonide Föderatsioon (EFNIL) liikmesriikide valitsusi ning Euroopa Komisjoni ja teisi asjaomaseid ELi asutusi üles:
  - a) edendama kahekeelsete sõnastike ning samalaadsete digitaalsete tööriistade ja veebiteenuste väljatöötamist ja kättesaadavaks tegemist kõigi keelepaaride jaoks, mille puhul keelekogukondades on niisuguste tööriistade järele tekkinud ilmne vajadus, olenemata selliste toodete tootmise ja turustamise kasumlikkusest;
  - b) soodustama uuenduslikke tehnilisi lahendusi ja meetodeid, mis kasutavad ära kavandatavate leksikaalsete vahendite uusi võimalusi, kaasa arvatud ühistöö pakutavaid võimalusi, ning pakkuma olulist tuge asjaomastele asjatundjate võrgustikele ja ELi liikmesriikide keeleinstituutide koostööprojektidele;
  - c) edendama partnerlust riiklike organisatsioonide ja/või riiklike ja eraorganisatsioonide vahel, luues seeläbi uusi võimalusi ELi erinevate keelekogukondade tegevalike vajadusi arvestava konkurentsivõimelise keeletööstuse väljaarendamiseks;
  - d) tagama, et taristuga seotud aspektid lõimitakse täielikult kõikide ELi strateegiatega, mis on suunatud Euroopa mitme- ja paljumeelsuse ning keeleõppe edendamisele.
6. EFNIL püüab olla oma oskusteabega poliitikakujundajatele abiks kõnealuseid probleeme käsitlevate põhimõtete väljatöötamisel ja jälgimisel.

en

Budapest Resolution on the Lexical Challenges in Multilingual Europe

1. The *European Federation of National Institutions for Language* calls for a Europe-wide multilingual language infrastructure as a basic condition for a truly multilingual Europe and plurilingual citizens.
2. The development of a modern high-quality lexicographical infrastructure, consisting of good (parallel) corpora, mono-, bi-, and multilingual dictionaries and lexical databases, thesauruses, terminology databases, wordnets and comparable lexical tools and instruments is a *conditio sine qua non* for the learning and use of (foreign) languages by European citizens, for translation and interpretation and for the multilingual processing of texts by technical systems and devices.
3. Basic lexical resources and good quality collections should exist at least for all official languages of the EU: these should include bilingual tools and resources for language pairs that are not sufficiently catered for by the commercially oriented language industry.
4. Given the multilingual dimension of the necessary lexical infrastructure, which goes beyond the scope of any one language area or country, the EU is expected to play an active role in the development of the official language(s) infrastructure available in each Member State.
5. For this reason the European Federation of National Institutions for Language calls upon the governments of the Member States as well as the European Commission and other relevant bodies of the EU:
  - a) to promote the development and availability of bilingual dictionaries and comparable digital tools and online services for all language pairs for which there is a clear need in their respective language communities, independent of commercial arguments for the production and marketing of such products,
  - b) to stimulate innovative technologies and methods that take advantage of new ways of conceiving lexical devices, including the opportunities provided by crowd-sourcing, and to offer substantial support to relevant expert networks and co-operative projects of the lexical institutes of the various member states of the EU,
  - c) to promote partnerships between public and/or public and private organisations, thus creating new opportunities for the development of a competitive language industry in the EU that takes notice of the actual needs of the various linguistic communities in the EU,
  - d) to ensure that infrastructural aspects are fully integrated in all EU policies regarding the promotion of European multi-, plurilingualism and language-learning.
6. EFNIL offers its expertise to assist policy makers in the development and monitoring of policies that address this challenge.

Résolution de Budapest sur les défis lexicaux dans une Europe multilingue

1. La *Fédération européenne des institutions linguistiques nationales (FEILIN)* plaide pour une infrastructure linguistique multilingue, à l'échelle européenne, condition essentielle à la constitution d'une Europe véritablement multilingue, composée de citoyens plurilingues.
2. La mise au point d'une infrastructure lexicographique moderne et d'excellence – constituée de (bons) corpus alignés, de dictionnaires et de bases de données lexicographiques bilingues et multilingues, de thésaurus, de bases de données terminologiques, d'outils permettant des comparaisons lexicales et sémantiques – est une condition *sine qua non* pour l'apprentissage et l'emploi des langues (étrangères) par les citoyens européens, la traduction, l'interprétation et le traitement multilingue de textes à l'aide de systèmes et de dispositifs techniques adaptés.
3. Des ressources lexicales de base et de bonne qualité devraient être disponibles au moins pour toutes les langues officielles de l'Union européenne: elles devraient comprendre des outils et des ressources bilingues pour des couples de langues que les priorités commerciales du secteur des industries de la langue ne permettent pas de prendre suffisamment en compte.
4. Compte tenu de son caractère multilingue, la portée de cette indispensable infrastructure linguistique dépasse l'aire géographique propre à une langue ou à un pays. Aussi, l'Union européenne se doit de jouer un rôle actif en mettant à disposition de chaque Etat membre une infrastructure concernant sa ou ses langues officielles.
5. Pour cette raison, la *Fédération européenne des institutions linguistiques nationales* appelle les gouvernements de chaque Etat membre comme la Commission européenne et les autres organismes concernés de l'Union européenne à:
  - a) promouvoir la réalisation et la mise à disposition de dictionnaires bilingues et d'outils ou de services numériques en ligne comparables, pour les paires de langues faisant l'objet d'un besoin avéré aux yeux des communautés de locuteurs concernées. La réalisation et la promotion de tels outils doivent être exemptes de considérations commerciales.
  - b) d'une part, encourager les technologies et les méthodes innovantes qui tirent parti des nouvelles façons de concevoir des dispositifs en matière de lexique (parmi ces nouvelles voies, les possibilités offertes par le “crowd sourcing”), d'autre part offrir un soutien conséquent aux réseaux d'experts concernés et aux projets coopératifs des organisations chargées des questions lexicales dans les différents Etats membres de l'Union européenne.

- c) promouvoir des partenariats entre le secteur public et/ou des organismes publics ou privés, créant ainsi de nouvelles opportunités pour le développement d'une industrie de la langue compétitive et attentive aux besoins actuels des différentes communautés linguistiques dans l'Union européenne.
  - d) s'assurer que les aspects liés aux infrastructures sont bien pris en compte dans les politiques de l'UE relatives à la promotion du multi/plurilinguisme et de l'apprentissage des langues.
6. La FEILIN propose son expertise pour aider les décideurs dans la mise au point et le pilotage des politiques qui relèvent ce défi.

Zaključak sa sjednice u Budimpešti o leksičkim izazovima višejezične Europe

1. Europsko udruženje nacionalnih instituta za jezike predlaže izgradnju europske višejezične lingvističke infrastrukture kao osnovnog temelja istinski višejezične Europe i višejezičnih građana.
2. Razvoj suvremene visokokvalitetne leksikografske infrastrukture, koja se sastoji od kvalitetnih (usporednih) korpusa, jednojezičnih, dvojezičnih i višejezičnih rječnika i leksičkih baza podataka, tezaurusa, terminoloških baza podataka, WordNet-ova i leksičkih alata za usporedbu nužan je za učenje (stranih) jezika, za prevođenje i tumačenje te za stručne sustave i alate koji se koriste za višejezičnu obradu tekstova.
3. Osnovni leksički izvori i kvalitetne zbirke morali bi postojati barem za sve službene jezike EU-a: tu bi se trebali podrazumijevati dvojezični alati i izvori za jezične parove koji u komercijalnoj jezičnoj industriji nisu dovoljno zastupljeni.
4. S obzirom na višejezičnu dimenziju prijeko potrebne leksičke infrastrukture, koja nadilazi sva pojedinačna jezična područja i zemlje, od EU-a se očekuje da aktivno sudjeluje u razvoju jezične infrastrukture u svakoj zemlji članici.
5. Europsko udruženje nacionalnih instituta za jezike poziva stoga Vlade zemalja članica kao i Europsku komisiju te ostala relevantna tijela EU-a na poduzimanje sljedećih koraka:
  - a) promicanje razvoja i dostupnosti dvojezičnih rječnika te digitalnih alata i online servisa za usporedbu za sve jezične parove za koje postoji jasna potreba u pojedinačnim jezičnim zajednicama, neovisno o komercijalnim argumentima za proizvodnju i distribuciju tih proizvoda;
  - b) poticanje uporabe inovativnih tehnologija i metoda koje koriste nove načine poimanja leksičkih alata, uključujući mogućnosti koje proizlaze iz crowdsourcinga i pružanje značajne potpore važnim stručnim mrežama i suradničkim projektima jezičnih instituta raznih država članica EU-a;
  - c) promicanje suradnje između javnih i/ili javnih i privatnih organizacija, otvarajući na taj način nove mogućnosti za razvoj konkurentne jezične industrije u EU-u koja vodi računa o stvarnim potrebama raznih jezičnih zajednica unutar EU-a;
  - d) integracija infrastrukture u politiku EU-a koja se odnosi na promicanje višejezičnosti u Europi te učenja stranih jezika.
6. EFNIL nudi svoju stručnost kako bi se stvaraocima politike pomoglo u stvaranju i praćenju smjernica koje bi pomogle u svladavanju tog izazova.

ga

**RÚN BHÚDAIPEIST
AR NA DÚSHLÁIN FOCLÓIREACHTA
SAN EORAIP ILTEANGACH**

1. Éilíonn *Cónaidhm Eorpach Institiúidí Náisiúnta Teanga* infreastruchtúr ilteangach teanga ar fud na hEorpa mar bhunchoinníoll leis an Eoraip a bheith ilteangach go fíor agus le saoránaigh a bheith ilteangach.
2. Is *conditio sine qua non* i gcomhair foghlaim agus úsáid teangacha (iasachta) ag saoránaigh Eorpacha, i gcomhair aistriúcháin agus ateangaireachta agus i gcomhair próiseáil ilteangach téacsanna ag córais agus ag gléasanna teicniúla ná forbairt infreastruchtúr nua-aimseartha foclóireachta ar ardchaighdeán a bheith ann, ina bhfuil corpais mhaithe (chomhthreomhara), foclóirí agus bunachair foclóireachta, teasárais, bunachair théarmaí, líonraí focal agus uirlisí foclóireachta inchomparáide, atá aonteangach, dátheangach agus ilteangach.
3. Ba chóir bunacmhainní foclóireachta agus bailiúcháin ar ardchaighdeán a bheith ann i gcomhair, ar a laghad, gach teanga oifigiúil den AE: ba chóir go n-áireofaí leo seo uirlisí agus acmhainní dátheangacha do pháirtí teanga nach ndéanann an tionscadal teanga atá dírithe ar an tráchtáil riar dóthanach orthu.
4. Ag cur san áireamh gné ilteangach an infreastruchtúir foclóireachta atá riachtanach, a théann thar réimse aon cheantair theanga nó tíre, táthar ag dréim leis an AE ról gníomhach a imirt i bhforbairt an infreastruchtúir i gcomhair teanga oifigiúil/teangacha oifigiúla atá ar fáil i ngach Ballstát.
5. Ar an gcúis seo, éilíonn An Cónaidhm Eorpach um Institiúidí Teanga ar rialtais na mBallstát, chomh maith leis an gCoimisiún Eorpach agus comhlachtaí ábhartha eile den AE:
  - a) forbairt agus infhaighteacht foclóirí dátheangacha agus uirlisí digiteacha agus seirbhísí ar líne inchomparáide a chur chun cinn do gach péire teanga mar a bhfuil riachtanas soiléir ann ina bpobail teanga faoi seach, gan bheann ar argóintí tráchtála ar son táirgeadh agus margaíocht táirgí mar seo;
  - b) teicneolaíochtaí agus modhanna nuálaíocha a spreagadh, a bhaineann tairbhe as bealaí nua le gléasanna foclóireachta a cheapadh, lena n-áirítear na deiseanna a thugann slua fhoinse, agus tacaíocht shubstantiúil a chur ar fáil do líonraí saineolaithe ábhartha agus tionscadail chomhoibriúla in institiúidí foclóireachta Bhallstáit éagsúla an AE;
  - c) páirtíochtaí idir eagraíochtaí poiblí agus/nó poiblí agus príobháideacha a chur chun cinn, deiseanna nua a chruthú, mar sin, i gcomhair tionscadal teanga iomaíoch a fhorbairt san AE a thagann aird ar fhíor-riachtanais na bpobal éagsúil teanga san AE;

- d) a chinntiú go bhfuil gnéithe infreastruchtúir go hiomlán comhtháite i ngach polasaí den AE a bhaineann le cur chun cinn na foghlama ilteangaí agus foghlaim teangacha.
6. Cuireann EFNIL a shaineolas ar fáil le cuidiú le lucht ceaptha beartais i bhforbairt agus monatóireacht beartas a thugann faoin dúshlán seo.

is

Budapest yfirlýsingin um tungumálatengdar áskoranir í fjölmála Evrópu

1. *Samtök evrópskra málræktarstofnana* (EFNIL) kallar eftir fjölmála stoðkerfi sem nái yfir Evrópu í heild. Það er grunnskilyrði fyrir raunverulega fjölmála Evrópu og fjöltyngi borgaranna.
2. Þróun nútímalegs hágæðagrunnvirkis orðabókarfræða, sem samanstandi af góðum (samsíða) textasöfnum, ein-, tví- og fjölmála orðabókum og orðasafnsgrunnum, hugtakaorðabókum, íðorðagrunnum, orðanetum og sambærilegum orðfræðitólum og verkfærum, er ófrávíkjanlegt skilyrði (*conditio sine qua non*) þess að Evrópubúar læri og noti (erlend) tungumál, fyrir þýðingar og túlkun og fyrir fjölmála textavinnslu með tölvukerfum og tækjum.
3. Undirstöðuáðbúnaður fyrir máltækni og vönduð söfn ættu að vera til fyrir að minnsta kosti öll (opinber) tungumál Evrópusambandsins (ESB): til þessa ættu að teljast tvímála tól og hjálpargögn fyrir tungumálapör sem hinn markaðsmiðaði tungumálaiðnaður sinnir ekki nægjanlega.
4. Í ljósi þess hversu fjölmála hið nauðsynlega tungumálagrunnvirki þarf að vera sem yfirstígur umfang nokkurs eins tungumálasvæðis eða lands, er þess vænst að ESB taki að sér virkt hlutverk við að þróa grunnvirki opinbera tungumálsins (eða -málanna) sem stendur til boða í hverju aðildarríki.
5. Í ljósi þessa skorar EFNIL á ríkisstjórnir aðildarríkjanna og einnig Evrópuráðið og aðrar viðeigandi stofnanir ESB:
  - a) að stuðla að þróun á og aðgengi að tvímála orðabókum og sambærilegum stafrænum tólum og vefþjónustu fyrir öll tungumálapör þar sem augljós þörf er fyrir slíkt í viðkomandi málsamfélögum, óháð viðskiptalegum rökum fyrir framleiðslu og markaðssetningu slíkra afurða.
  - b) að örva og hvetja frumkvöðlataekni og aðferðir sem nýta sér nýjar leiðir við að hanna orðfræðileg tól, meðal annars þau tækifæri sem lýðvirkjun býður upp á, og að bjóða viðeigandi sérfræðinganetum og samvinnuverkefnum orðfræðistofnana hinna ýmsu aðildarríkja ESB umtalsverðan stuðning.
  - c) að stuðla að samvinnu milli opinberra og/eða opinberra og einkarekinna stofnana og skapa þannig ný tækifæri fyrir þróun samkeppnishæfs tungumálaiðnaðar í ESB sem tekur mið af raunverulegum þörfum hinna ýmsu málsamfélaga innan ESB.
  - d) að tryggja að grunnvirkishorf séu að fullu felld inn í alla stefnumörkun ESB sem varðar framgang evrópskrar fjöl- eða margtyngi og tungumálanáms.
6. EFNIL býður fram sérfræðiþekkingu sína við að aðstoða stefnumarkandi aðila við þróun og eftirlit með stefnum sem snerta þessa áskorun.

Risoluzione di Budapest sulle sfide lessicali nell'Europa multilingue

1. La Federazione Europea delle Istituzioni Linguistiche Nazionali auspica la creazione in tutti i paesi europei di infrastrutture linguistiche multilingui come condizione di base per una Europa veramente multilingue e per il plurilinguismo dei cittadini europei.
2. Lo sviluppo di infrastrutture lessicografiche moderne di alta qualità, costituite da corpora (paralleli), dizionari e database lessicali mono-, bi- e multilingui, thesauri, banche dati terminologiche, reti semantiche e da altre risorse e strumenti lessicali rappresenta una *conditio sine qua non* per l'apprendimento e l'uso delle lingue (straniere) da parte dei cittadini europei, per la traduzione e l'interpretazione e per il trattamento multilingue dei testi attraverso tecniche e strumenti specifici.
3. Risorse lessicali di base e raccolte di dati di buon livello dovrebbero essere disponibili almeno per tutte le lingue ufficiali della Ue e dovrebbero includere strumenti e risorse bilingui per coppie di lingue alle quali l'industria linguistica con finalità commerciali non provvede adeguatamente.
4. In considerazione della dimensione multilingue delle infrastrutture lessicali necessarie, che va al di là dell'ambito di qualsiasi singola area linguistica o paese, ci si aspetta che la Ue assuma un ruolo attivo nello sviluppo delle infrastrutture linguistiche relative alla/e lingua/e ufficiale/i disponibili in ciascun Stato Membro.
5. Pertanto la Federazione Europea delle Istituzioni Linguistiche Nazionali chiede ai governi degli Stati Membri, alla Commissione Europea e agli altri organi dell'Unione Europea di:
  - a) promuovere lo sviluppo e la disponibilità di dizionari bilingui, di risorse digitali e di servizi online per tutte le coppie di lingue per le quali ciò si rende necessario nelle rispettive comunità linguistiche, senza riguardo per l'aspetto commerciale connesso con la produzione e la commercializzazione di questi prodotti;
  - b) favorire tecnologie e metodologie innovative che traggano vantaggio dai nuovi modi di concepire le risorse lessicali, incluse le possibilità offerte dal crowd-sourcing, e sostenere concretamente gruppi di esperti e progetti condivisi dei diversi istituti che operano nel settore del lessico nei vari stati membri della Ue;
  - c) promuovere progetti comuni fra organizzazioni pubbliche e/o private in modo da creare nuove possibilità di sviluppo per una industria linguistica competitiva all'interno della Ue che tenga in considerazione le attuali necessità delle diverse comunità linguistiche della Ue;
  - d) assicurare che gli aspetti relativi alle infrastrutture siano pienamente integrati in tutte le azioni politiche della Ue che mirano alla promozione del multilinguismo europeo, del plurilinguismo e dell'apprendimento delle lingue.
6. L'EFNIL offre la propria consulenza ai responsabili dello sviluppo e del monitoraggio delle politiche relative a questa sfida.

Iv

**Budapeštas rezolūcija
par leksikas resursu un tehnoloģiju
izaicinājumiem daudzvalodu Eiropā**

1. *Eiropas Nacionālo valodu institūciju federācija* (EFNIL) aicina izveidot Eiropas mēroga daudzvalodu infrastruktūru kā pamata nosacījumu patiesi daudzvalodīgai Eiropai un daudzvalodīgiem pilsoņiem.
2. Modernas, kvalitatīvas leksikogrāfijas infrastruktūras izveide, kas sastāv no apjomīgiem (paralēliem) tekstu korpusiem, vienas valodas, divvalodu un daudzvalodu vārdu krājumiem un leksikas datubāzēm, tezauriem, terminoloģijas datubāzēm, *WordNet* leksiskajām datubāzēm un sastatāmiem leksikas rīkiem un instrumentiem, ir *conditio sine qua non* (obligāts nosacījums) Eiropas pilsoņu svešvalodu apguvei un izmantošanai, rakstiskajai un mutiskajai tulkošanai, tekstu apstrādei daudzās valodās, izmantojot valodu tehnoloģijas.
3. Katrā ES oficiālajā valodā ir nepieciešami konkrēti leksikas pamatresursi un kvalitatīvi leksikas kopumi: to vidū jābūt arī to valodu pāru divvalodu rīkiem un resursiem, kam komerciāli orientētajā valodas industrijā ir nepietiekams izmantojums.
4. Ņemot vērā nepieciešamās leksikas resursu un tehnoloģiju infrastruktūras daudzvalodu dimensiju, kas pārsniedz kādas valodas lietojuma teritorijas vai valsts robežas, ES ir jāuzņemas aktīva loma oficiālās valodas infrastruktūras izstrādē katrā dalībvalstī.
5. Šī iemesla dēļ Eiropas Nacionālo valodu institūciju federācija vēršas pie dalībvalstu valdībām, kā arī pie Eiropas Komisijas un citām ES iestādēm un aicina:
  - a) veicināt divvalodu vārdnīcu un sastatāmo valodas digitālo rīku un tiešsaistes pakalpojumu pieejamību un izveidi visiem valodu pāriem, pēc kuriem ir acīmredzama nepieciešamība attiecīgajās valodas kopienās, neatkarīgi no šādu produktu izstrādes un tirgus komerciālajiem aspektiem;
  - b) attīstīt inovatīvās tehnoloģijas un metodes, kuru pamatā ir jauni leksisko rīku lietojuma veidi, t. sk. izmantojot iespējas, ko piedāvā sabiedrība, un atbalstīt leksikoloģijas institūtu izveidotos ekspertu tīklus un sadarbības projektus dažādās ES dalībvalstīs;
  - c) veicināt sadarbību starp sabiedriskajām un/vai sabiedriskajām un privātajām organizācijām, tādējādi sekmējot konkurētspējīga valodas sektora attīstību ES, kur būtu ņemtas vērā dažādo ES lingvistisko kopienu patiesās vajadzības;
  - d) nodrošināt, ka infrastruktūrālie aspekti tiek pilnībā iekļauti ES politikā, tā veicinot Eiropas daudzvalodību un valodu apguves procesus.
6. EFNIL piedāvā savas īpašās zināšanas, lai palīdzētu politikas veidotājiem šādas politikas veidošanas un uzraudzības procesā.

le

Resolutioun vu Budapest iwwert lexikalesch Changementer an engem méisproochegen Europa

1. D'European Federation of National Institutions for Language (EFNIL) fuerdert eng europawäit méisproocheg Sproocheninfrastruktur als elementar Viraussetzung fir e wierklech méisproochegt Europa a méisproocheg Bierger.
2. Den Opbau vun enger moderner qualitativ héichwärtiger lexikographescher Infrastruktur aus grëndlech zesummegeallte (parallelen) Korpora, aus eesproochegen, zwee- a méisproochege Lexika a lexikaleschen Datebanken, grad ewéi aus Thesauren, terminologeschen Datebanken, Wuertnetzer a vergläichbare lexikaleschen Instrumenter an Hëllefsmëttelen ass eng elementar Viraussetzung fir datt d'Bierger an Europa (friem) Sprooche léieren a gebrauchen, fir Aktivitéite wéi Iwwersetzen an Dolmetschen a fir e méisproochegt Verschaffen vun Texter mat der Hëllef vun technesche Systemer a Maschinnen.
3. Elementar lexikalesch Ressourcen a qualitativ héichwärtig lexikalesch Sammlunge sollte wéinstens fir all déi offiziell Sprooche vun der Europäescher Unioun existéieren. Si sollten zweesproocheg Instrumenter a Ressourcë fir Sproochekoppelelen ëmfaassen, déi vun der kommerziell orientéierter Sproochenindustrie net genuch ofgedeckt sinn.
4. Wéinst der méisproocheger Dimensioun vun der néideger lexikalescher Infrastruktur, déi iwwert de Beräich vun all Sproochgebitt oder Land erausgeet, gëtt erwaart, datt d'Europäesch Unioun beim Opbau vun der Infrastruktur fir déi offiziell Sprooch(en) an all Memberstaat eng aktiv Roll spillt.
5. Dofir fuerdert d'European Federation of National Institutions for Language d'Regierung vum de Memberstaaten wéi och d'Europäesch Kommissioun an aner relevant Instanze vun der Europäescher Unioun op:
  - a) d'Elaboratioun an d'Disponibilitéit vun zweesproochegen Dictionnaren a vergläichbaren digitalen Instrumenter an Online-Servicer fir all Sproochekoppel, fir déi an de respektive Sproochgemeinschaften e kloere Besoin do ass, ze promovéieren, an zwar onofhängeg vu kommerziellen Argumenter a Bezuch op d'Produktioun an d'Commercialisatioun vun dese Produiten;
  - b) innovativ Technologien a Methoden ze stimuléieren, déi vun neie Weeër profitéieren fir lexikalesch Instrumenter ze entwéckelen, dorënner och d'Méiglechkeeten am Kader vum sougenannte Crowdsourcing, a wichteg Réseae vum Experten a kooperative Projeten vun de lexikographeschen Instituter vun de Memberstate vun der Europäescher Unioun substantiell ze ënnerstëtzen;

- c) d'Partnerschaften téschent öffentlechen an/oder öffentlechen a privaten Organisationsiounen ze promouvéieren an domat nei Méiglechkeete fir d'Entstoe vun enger kompetitiver Sproochenindustrie an der Europäescher Unioun ze schafen, déi deenen aktuelle Besoien vun de verschiddene Sproochgemeinschaften an der Unioun Rechnung droen;
  - d) dofir ze suergen, datt an alle politesche Moossnahmen vun der Europäescher Unioun a Bezuch op d'Promotioun vu Méi- a Villsproochegkeet wéi och vum Sproochunterrécht infrastrukturell Aspekter ëmfaassend mat abezu ginn.
6. D'EFNIL offréiert hir Expertise, fir de politeschen Décideuren dobäi ze hëllef, politesch Approchen auszeschaffen an ze begleeden, déi sech mat dëser Erausforderung befaassen.

Az EFNIL budapesti állásfoglalása a szókészlet kihívásaival kapcsolatban a többnyelvű Európában

1. A Nemzeti Nyelvi Intézetek Európai Szövetsége (EFNIL) széleskörű többnyelvű nyelvi infrastruktúra kialakítását szorgalmazza mint alapvető feltételét egy valóban soknyelvű Európa létrejöttének, ahol az állampolgárok is többnyelvűek.
2. Megbízható párhuzamos szövegtörzsekre, egynyelvű, két-, ill. többnyelvű szótárakra és lexikai adatbázisokra, teauruszokra, terminológiai adatbázisokra, fogalmi alapú lexikai adatbázisokra (wordnet) illetve ezekhez hasonló lexikai eszközökre épülő magas színvonalú szótári infrastruktúra kialakítása elengedhetetlen feltétele az EU állampolgárok idegennyelv-tanulásának és használatának, a fordításnak, tolmácsolásnak, valamint különböző technikai eszközök és szolgáltatások segítségével történő többnyelvű szövegfeldolgozásnak.
3. Kívánatos, hogy legalább az EU minden hivatalos nyelvén elérhető legyenek az alapvető lexikai erőforrások és magas színvonalú nyelvi adathalmazok, köztük olyan nyelvpárokra épülő kétnyelvű eszközök és nyelvi erőforrások is, melyeket a kereskedelmi alapú nyelvi ágazat nem biztosít megfelelő mértékben.
4. Mivel a szükséges lexikai infrastruktúra többnyelvűsége átnyúlik bármely nyelvi és földrajzi országhatáron, az Európai Uniónak aktívan részt kell vennie minden egyes tagállam hivatalos nyelvi infrastruktúrájának kialakításában.
5. Mindezekre való tekintettel a Nemzeti Nyelvi Intézetek Európai Szövetsége felkéri a tagállamok kormányait, az Európai Bizottságot és egyéb az ügyben illetékes EU intézményt hogy:
  - a) támogassák kétnyelvű szótárak valamint hasonló digitális eszközök és online szolgáltatások kifejlesztését és közzétételét minden olyan nyelvpárra, amelyekre egyértelműen szükség van a nyelveket használó közösségekben, az ilyen termékek gyártására és eladhatóságára vonatkozó kereskedelmi megfontolásoktól függetlenül.
  - b) ösztönözzék olyan innovatív technológiák és módszerek fejlesztését, amelyek kiaknázzák a lexikai eszközök létrehozásának új módszereit, beleértve ezek közé az ún. crowdsourcing (közösség ötletgyűjtés) lehetőségeit is, továbbá nyújtsanak jelentős támogatást az érintett szakértői hálózatok valamint az EU különböző tagországainak szótárkészítéssel foglalkozó intézményei között létrejött együttműködési projektek számára.
  - c) támogassák az együttműködést állami és magánszervezetek között, ezzel hozzájárulva az Európai Unióban egy olyan versenyképesebb nyelvi ágazat kialakításához, amely rugalmasan tudna alkalmazkodni az aktuális nyelvi közösségek nyelvi igényeihez.

- d) biztosítsák, hogy az infrastrukturális szempontok integrált módon megjelenjenek az európai többnyelvűség és nyelvtanulás előmozdítását célzó valamennyi uniós politikában.
6. Az EFNIL szakértelmével segíti a politikai döntéshozókat a témával kapcsolatos politikai elképzelések kialakításában és a döntések ellenőrzésében.

Resolutie van Budapest over de lexicale uitdagingen in een meertalig Europa

1. De *Europese Federatie van Nationale Taalinstellingen* pleit voor een breed-Europese meertalige taalinsfractuur als een van de basisvoorwaarden voor een werkelijk meertalig Europa en voor meertalige burgers.
2. De ontwikkeling van een moderne lexicografische infrastructuur van hoge kwaliteit, bestaande uit goede (parallele) corpora, eentalige, twee- en meertalige woordenboeken en lexicale databanken, thesauri, terminologische databanken, wordnetvoorzieningen en vergelijkbare lexicale tools en hulpmiddelen, is een *conditio sine qua non* voor het leren en gebruiken van (vreemde) talen door Europese burgers, voor vertaling en vertolking en voor meertalige tekst- en dataverwerking door technische voorzieningen en systemen.
3. Voor ten minste alle officiële talen van de Europese Unie moeten lexicale bronnen en collecties van goede kwaliteit beschikbaar zijn, ook voor taalparen die niet voldoende door de commerciële taalindustrie worden ondersteund.
4. Gegeven het meertalige karakter van de benodigde lexicale infrastructuur, die de verantwoordelijkheid van één land of taalgebied te boven gaat, wordt van de EU verwacht dat ze een actieve rol speelt in de ontwikkeling van een infrastructuur voor de officiële taal of talen binnen iedere Lid-Staat.
5. Daarom doet de Europese Federatie van Taalinstellingen een beroep op de regeringen van de Lid-Staten, evenals op de Europese Commissie en andere relevante instellingen van de EU om:
  - a) De ontwikkeling en beschikbaarheid van tweetalige woordenboeken, van vergelijkbare digitale tools en van online diensten te bevorderen voor alle taalparen waaraan een duidelijke behoefte bestaat in de betreffende taalgebieden, ook als die uit commerciële overwegingen onvoldoende aantrekkelijk zijn;
  - b) Innovatieve technologieën en methodes bevorderen, die gebruik maken van nieuwe mogelijkheden voor het opzetten van lexicale voorzieningen, o.a. de mogelijkheden van werken met crowd sourcing, en substantiële ondersteuning bieden aan relevante expertisenetwerken en samenwerkingsprojecten tussen de lexicografische instellingen van de verschillende Lid-Staten van de Europese Unie;
  - c) Samenwerking en partnerships te bevorderen tussen publieke organisaties of tussen publieke en privaatrechtelijke organisaties om aldus nieuwe mogelijkheden voor een competitieve taalindustrie binnen de EU te bevorderen, gebruik makend van de feitelijke behoeften van de verschillende taalgemeenschappen in de Europese Unie.

- d) Te verzekeren dat de infrastructurele elementen volledige geïntegreerd worden in het beleid van de EU betreffende de promotie van meertaligheid en het leren van talen binnen de EU.
6. EFNIL biedt haar expertise aan om beleidsmakers te ondersteunen met het ontwikkelen en volgen van beleid gericht op deze uitdagingen.

no – Bokmål

Budapest-Resolusjonen om de leksikalske utfordringene i det mangespråklige Europa

1. *Det europeiske forbundet for nasjonale språkinstitusjoner* (EFNIL) etterlyser en mangespråklig språkinfrastruktur for hele Europa som en grunnleggende forutsetning for et virkelig mangespråklig Europa og flerspråklige innbyggere.
2. Utvikling av en moderne leksikografisk infrastruktur av høy kvalitet bestående av gode (parallele) korpus, en-, to- og mangespråklige ordbøker og leksikalske databaser, tesauruser, terminologidatabaser, ordnett og sammenlignbare leksikalske verktøy og instrumenter er en *conditio sine qua non* for læring og bruk av (fremmed) språk hos europeiske innbyggere, for oversettelse og tolking og for tekniske systemers og produkters mangespråklige analyse av tekster.
3. Grunnleggende leksikalske ressurser og samlinger av høy kvalitet bør i det minste finnes for alle de offisielle språkene i EU. De bør inkludere tospråklige verktøy og ressurser for språkpar som den kommersielt orienterte språkbransjen ikke sørger for.
4. Med utgangspunkt i at den nødvendige leksikalske infrastrukturen har en mangespråklig dimensjon som strekker seg lenger enn omfanget av en enkelt språkregion eller ett enkelt land, forventes det at EU spiller en aktiv rolle i utviklingen av infrastrukturen for det offisielle språket/de offisielle språkene i hver medlemsstat.
5. EFNIL ber derfor både myndighetene i medlemsstatene og Europakommisjonen og andre relevante EU-organer om
  - a) å fremme utvikling og tilgjengeliggjøring av tospråklige ordbøker og sammenlignbare digitale verktøy og internettbaserte tjenester for alle språkpar det er et klart behov for i de respektive språksamfunnene, uavhengig av kommersielle argumenter for produksjon og markedsføring av slike produkter;
  - b) å stimulere nyskapende teknologi og metoder som utnytter nye måter å lage leksikalske produkter på, blant annet mulighetene crowd-sourcing gir, og å tilby solid støtte til relevante ekspertnettverk og samarbeidsprosjekter hos de leksikalske instituttene i de ulike medlemsstatene i EU;
  - c) å fremme partnerskap mellom offentlige og/eller offentlige og private organisasjoner og slik skape nye muligheter for utvikling av en konkurransedyktig språkbransje i EU som registrerer de faktiske behovene til de ulike språksamfunnene i EU;
  - d) å sikre at infrastrukturelle aspekter integreres fullstendig i all EU-politikk for å fremme europeisk mangespråklighet, flerspråklighet og språklæring.
6. EFNIL tilbyr sin ekspertise til dem som skal utforme og følge opp politikk som tar fatt på denne utfordringen.

no – Nynorsk**Budapest-fråsegna
om dei leksikalske utfordringane
i det mangespråklege Europa**

1. *Det europeiske forbundet for nasjonale språkinstitusjonar* (EFNIL) etterlyser ein mangespråkleg språkinfrastruktur for heile Europa som ein grunnleggjande føresetnad for eit verkeleg mangespråkleg Europa og fleirspråklege innbyggjarar.
2. Utvikling av ein moderne leksikografisk infrastruktur av høg kvalitet som består av gode (parallele) korpus, ein-, to- og mangespråklege ordbøker og leksikalske databasar, tesaurusar, terminologidatabasar, ordnett og samanliknbare leksikalske verktøy og instrument, er ein *conditio sine qua non* for læring og bruk av (framand)språk hjå europeiske innbyggjarar, for omsetjing og tolking og for mangespråkleg analyse av tekstar i tekniske system og produkt.
3. Grunnleggjande leksikalske ressursar og samlingar av høg kvalitet bør i det minste finnast for alle dei offisielle språka i EU. Dei bør inkludere tospråklege verktøy og ressursar for språkpar som den kommersielt orienterte språkbransjen ikkje syter for.
4. Med utgangspunkt i at den naudsynte leksikalske infrastrukturen har ein mangespråkleg dimensjon som strekkjer seg lenger enn omfanget av ein einskild språkregion eller eit einskilt land, ventar ein at EU spelar ei aktiv rolle i utviklinga av infrastrukturen for det offisielle språket/dei offisielle språka i kvar medlemsstat.
5. EFNIL bed difor både styresmaktene i medlemsstatane og Europakommisjonen og andre relevante EU-organ om
  - a) å fremje utvikling og tilgjengeleggjing av tospråklege ordbøker og samanliknbare digitale verktøy og internettbaserte tenester for alle språkpar det er eit klart behov for i dei respektive språksamfunna, uavhengig av kommersielle argument for produksjon og marknadsføring av slike produkt;
  - b) å stimulere nyskapande teknologi og metodar som utnyttar nye måtar å lage leksikalske produkt på, mellom anna dei moglegheitene crowd-sourcing gir, og å tilby solid støtte til relevante ekspertnettverk og samarbeidsprosjekt hjå dei leksikalske institutta i dei ulike medlemsstatane i EU;
  - c) å fremje partnerskap mellom offentlege og/eller offentlege og private organisasjonar og slik skape nye moglegheiter for utvikling av ein konkurransedyktig språkbransje i EU som registrerer dei faktiske behova til dei ulike språksamfunna i EU;
  - d) å sikre at infrastrukturelle aspekt blir fullstendig integrerte i all EU-politikk for å fremje europeisk mangespråklegheit, fleirspråklegheit og språklæring.
6. EFNIL tilbyr ekspertisen sin til dei som skal utforme og følgje opp politikk som tek fatt på denne utfordringa.

pl

Rezolucja budapeszteńska w sprawie wyzwań leksykalnych w wielojęzycznej Europie

1. Europejska Federacja Narodowych Instytucji Językoznawczych (EFNIL) opowiada się za ogólnoeuropejską wielojęzyczną infrastrukturą języków, stanowiącą podstawowy warunek rzeczywistej wielojęzyczności Europy i wielojęzyczności jej obywateli.
2. Rozwój nowoczesnej, wysokiej jakości infrastruktury leksykograficznej, obejmującej porównywalne (paralelne) korpusy, jedno-, dwu- i wielojęzyczne słowniki i leksykalne bazy danych, tezaury, bazy terminologiczne, sieci wyrazowe oraz współmierne narzędzia i wyposażenie leksykalne, stanowi warunek sine qua non dla nauki (obcych) języków i używania ich przez obywateli Unii Europejskiej w celu przekładania, interpretowania i wielojęzycznego przetwarzania tekstów za pomocą systemów i urządzeń technicznych.
3. Podstawowe zasoby i zbiory leksykalne dobrej jakości powinny istnieć dla wszystkich (oficjalnych) języków UE: powinny one zawierać dwujęzyczne narzędzia i zasoby dla par językowych, które nie są dostatecznie obsługiwane przez komercyjnie zorientowany przemysł językowy.
4. Jeżeli wielojęzyczny wymiar niezbędnej infrastruktury leksykalnej wykracza poza możliwości jakiegokolwiek obszaru językowego lub kraju, oczekuje się, że UE odegra czynną rolę w rozwoju infrastruktury oficjalnych języków, dostępnej w każdym państwie członkowskim.
5. Z tego względu Europejska Federacja Narodowych Instytucji Językoznawczych wzywa rządy państw członkowskich, a także Komisję Europejską i inne odpowiednie organy UE:
  - a) do popierania rozwoju i dostępności – dla wszystkich par językowych – dwujęzycznych słowników i współmiernych narzędzi cyfrowych, a także usług sieciowych, których wyrażnie potrzeba w ich społecznościach językowych, niezależnie od komercyjnych sporów co do produkcji i marketingu takich produktów;
  - b) do pobudzania innowacyjnych technologii i metod, które korzystają z nowych sposobów pojmowania mechanizmów leksykalnych, łącznie z możliwościami jakie stwarza otwarta pomoc społeczna (crowd-sourcing) i do udzielania istotnego wsparcia stosownym sieciom eksperckim i projektom badawczym, opartym na współpracy instytutów leksykologicznych poszczególnych państw członkowskich UE;
  - c) do popierania partnerstwa między instytucjami publicznymi oraz między publicznymi i prywatnymi, co stwarza nowe możliwości rozwoju w warunkach konkurencji dla przemysłu językowego w UE z uwzględnieniem faktycznych potrzeb różnych społeczności językowych w UE;

- d) do zapewnienia, że infrastrukturalne aspekty zostaną w pełni zintegrowane z całą polityką UE, służącą promocji europejskiej wielojęzykowości, wielojęzyczności i nauki języków.
6. Europejska Federacja Narodowych Instytucji Językoznawczych (EFNIL) oferuje swoje doświadczenie, by pomóc decydentom w rozwijaniu i monitorowaniu strategii odpowiadających temu wyzwaniu.

Resolução de Budapeste sobre os desafios lexicais na Europa multilingue

1. A Federação Europeia das Instituições Nacionais para as Línguas prescreve uma infraestrutura linguística multilingue pan-europeia como condição básica para uma Europa verdadeiramente multilingue e para o plurilinguismo dos cidadãos europeus.
2. O desenvolvimento de uma infraestrutura lexicográfica de alta qualidade, constituída por bons *corpora* (paralelos), dicionários e base de dados lexicais monolíngues, bilíngues e multíngues, *thesauri*, bases de dados terminológicas, wordnets e ferramentas e instrumentos de comparação lexical, é uma *conditio sine qua non* para a aprendizagem e o uso de línguas (estrangeiras) pelos cidadãos europeus, para a tradução e a interpretação, assim como para o processamento multilingue de textos por sistemas e dispositivos técnicos.
3. Devem existir recursos lexicais básicos e coleções de elevada qualidade para, pelo menos, todas as línguas oficiais da UE: estes devem incluir ferramentas e recursos bilíngues para pares de línguas que não são suficientemente abrangidos pela indústria da língua com fins comerciais.
4. Dada a dimensão multilingue da infraestrutura lexical necessária, que ultrapassa o âmbito de qualquer área linguística ou país, espera-se que a UE desempenhe um papel ativo no desenvolvimento da infraestrutura de línguas oficiais disponível em cada Estado-Membro.
5. Por esta razão, a Federação Europeia de Instituições Nacionais de Língua apela aos governos dos Estados-Membros, assim como à Comissão Europeia e a outros organismos pertinentes da UE, para que:
  - a) promovam o desenvolvimento e a disponibilização de dicionários bilíngues, ferramentas digitais de comparação e serviços em linha para todos os pares de línguas para os quais existe uma clara carência nas respetivas comunidades linguísticas, independente de argumentos comerciais para a produção e *marketing* de tais produtos;
  - b) estimulem tecnologias e métodos inovadores que tirem proveito de novas formas de conceber dispositivos lexicais, incluindo oportunidades oferecidas pelo *crowdsourcing* e que ofereçam um apoio substancial a redes relevantes especializadas e projetos cooperativos de institutos lexicais dos vários Estados-Membros da UE;
  - c) promovam parcerias entre organizações públicas e/ou públicas e privadas, criando, assim, novas oportunidades para o desenvolvimento de uma indústria competitiva da língua na UE que tenha em conta as necessidades reais das diversas comunidades linguísticas na UE;

- d) garantam que os aspetos infraestruturais estejam totalmente integrados em todas as políticas da UE que dizem respeito à promoção do multilinguismo, do plurlinguismo e da aprendizagem de línguas na Europa.
6. A EFNIL oferece o seu conhecimento especializado no apoio aos responsáveis pelo desenvolvimento e monitorização de políticas que respondam a este desafio.

Budapeštianske uznesenie o lexikálnych výzvach vo viacjazyčnej Európe

1. *Európska federácia národných jazykových inštitúcií* sa zasadzuje za celoeurópsku multilingválnu jazykovú infraštruktúru ako základnú podmienku pre skutočnú viacjazyčnú Európu a plurilingválnych občanov.
2. Rozvoj modernej vysokokvalitnej lexikografickej infraštruktúry, ktorá by pozostávala zo spoľahlivých (paralelných) korpusov, jedno-, dvoj- a viacjazyčných slovníkov a lexikálnych databáz, tezaurov, terminologických databáz, wordnetov a porovnateľných lexikálnych nástrojov a zariadení, je *conditio sine qua non* pre učenie a používanie (cudzích) jazykov občanmi Európy, pre preklad a tlmočníctvo a pre viacjazyčné spracúvanie textov prostredníctvom technických systémov a zariadení.
3. Základné lexikálne zdroje a kvalitné súbory by mali existovať prinajmenšom pre všetky oficiálne jazyky EÚ: tie by mali zahŕňať bilingválne nástroje a zdroje pre dvojice jazykov, na ktoré sa dostatočne nezacielil komerčne orientovaný jazykový priemysel.
4. Vzhľadom na multilingválnu dimenziu nevyhnutnej lexikálnej infraštruktúry, ktorá presahuje rámec ktorejkoľvek jazykovej oblasti alebo krajiny, sa očakáva, že EÚ sa bude aktívne podieľať na rozvoji infraštruktúry oficiálneho jazyka (oficiálnych jazykov), dostupnej v každom členskom štáte.
5. Z uvedeného dôvodu Európska federácia národných jazykových inštitúcií vyzýva vlády členských štátov, ako aj Európsku komisiu a iné relevantné inštitúcie EÚ:
  - a) podporovať rozvoj a dostupnosť dvojjazyčných slovníkov a porovnateľných digitálnych nástrojov a online služieb pre dvojice jazykov, ktoré sú dôležité pre príslušné jazykové komunity bez ohľadu na komerčné zdôvodnenia produkcie a marketingu takýchto produktov;
  - b) stimulovať inovatívne technológie a metódy, ktoré využívajú nové spôsoby prezentácie lexikálnych nástrojov, vrátane možností získaných crowd-sourcingom, a ponúknuť zásadnú podporu relevantným expertným sieťam a spoločným projektom lexikálnych inštitúcií rozličných členských štátov v EÚ;
  - c) podporovať partnerstvo medzi verejnými a/alebo verejnými a súkromnými organizáciami, a tak vytvárať nové príležitosti pre rozvoj konkurencieschopného jazykového priemyslu v EÚ, zohľadňujúceho aktuálne potreby rôznych jazykových komunít v EÚ;
  - d) zaistiť, že infraštruktúrne aspekty sa plne integrujú do všetkých postupov EÚ týkajúcich sa podpory európskeho multilingvizmu a plurilingvizmu, ako aj výučby jazykov v Európe.
6. EFNIL ponúka svoju odbornú pomoc politickým činiteľom v rozvoji a monitorovaní postupov, ktorým je táto výzva adresovaná.

sl

Budimpeštanska resolucija o leksikalnih izzivih v večjezični Evropi

1. Evropska zveza državnih jezikovnih ustanov poziva k zagotavljanju vseevropske večjezične jezikovne infrastrukture kot poglobitnega pogoja za resnično večjezično Evropo in mnogojezične državljane.
2. Razvoj sodobne visokokakovostne leksikografske infrastrukture, ki jo sestavljajo dobri (vzporedni) korpusi, eno-, dvo- in večjezični slovarji in slovarske podatkovne zbirke, tezavri, terminološke podatkovne baze, semantični leksikoni (wordneti) in primerljiva leksikalna orodja in instrumenti, je osnovni pogoj za to, da se evropski državljani učijo in uporabljajo (tuje) jezike, za prevajanje in tolmačenje ter za večjezično obdelavo besedil s tehnološkimi sistemi in sredstvi.
3. Osnovni leksikalni viri in kakovostne zbirke bi morali obstajati vsaj za vse uradne jezike Evropske unije: to bi moralo vključevati dvojezična orodja in vire za jezikovne pare, ki jih komercialno usmerjena jezikovna industrija ni dovolj podprla.
4. Glede na večjezično razsežnost potrebne leksikalne infrastrukture, ki presega okvir samo enega jezikovnega območja ali države, se pričakuje, da bo EU imela aktivno vlogo pri razvoju infrastrukture uradnega jezika (uradnih jezikov) v vsaki državi članici.
5. Efnil zato poziva vlade držav članic kakor tudi Evropsko komisijo in druge pristojne organe držav EU:
  - a) da podpirajo razvoj in razpoložljivost dvojezičnih slovarjev in primerljivih digitalnih orodij in spletnih storitev za vse jezikovne pare, za katere v njihovih jezikovnih skupnostih obstaja jasna potreba, neodvisno od ekonomskih argumentov za razvoj in trženje tovrstnih produktov;
  - b) da spodbujajo inovativne tehnologije in metode, ki izkoriščajo prednosti novih načinov razvijanja leksikalnih pripomočkov, vključno z možnostmi, ki jih zagotavlja črpanje podatkov s pomočjo množic (crowd-sourcing), in da ponujajo precejšnjo podporo ustreznim strokovnim omrežjem in projektom sodelovanja leksikalnih inštitutov različnih držav članic EU;
  - c) da spodbujajo partnerstvo med javnimi in/ali javnimi in zasebnimi organizacijami ter tako ustvarjajo nove priložnosti za razvoj konkurenčne jezikovne industrije v EU, ki bo upoštevala dejanske potrebe različnih jezikovnih skupnosti v EU;
  - d) da zagotovijo, da bodo infrastrukturni vidiki v celoti vključeni v vse politike EU v zvezi s spodbujanjem več- in mnogojezičnosti ter učenja jezikov v Evropi.
6. Efnil ponuja svoje strokovno znanje kot pomoč nosilec politik pri razvoju in spremljanju politik, ki se nanašajo na leksikalne izzive.